

Slutrapport: Projekt koordinatorstöd till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning

Bakgrund

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har sedan februari 2019 deltagit i projektet Koordinatorstöd för föräldrar till barn som har funktionsnedsättning. Projektet som är treårigt avslutas i och med december 2021.

Projektet initierades av Socialstyrelsen och har nationellt letts av Nationellt kompetenscentrum anhöriga (NKA) i samarbete med Socialstyrelsen. Projektet har sin grund i Socialstyrelsens kunskapsstöd ”Vägar till förbättrad samordning av insatser för barn med funktionsnedsättning”.

Vad är koordinatorstöd?

Stödet erbjuds kostnadsfritt och utan biståndsbedömning till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning. Koordinatorn utgår från föräldrarnas behov och önskemål utan att överta arbetsuppgifter från någon annan yrkesgrupp eller verksamhet. När stödet inleds får föräldrarna besvara ett antal frågor och göra en del skattningar kring sin egen hälsa samt barnets situation i skolan, på fritiden och i hemmet och detta följs sedan upp systematiskt. Målet är att koordinatorstödet till deltagande familjer ska bidra till att barnen får stöd till ökad livskvalitet och hälsa med särskilt fokus på skola/förskola, fritid och hemsituation. Målet är också att föräldrarna ska uppleva en förbättrad hälsa, minskad stress och oro samt ökad livskvalitet. De ska få ökad möjlighet till förvärvsarbete/sysselsättning och få minskad sjukskrivning och behov av ledighet från arbetet för att ordna stöd till barnet.

I Socialstyrelsens kunskapsstöd beskrivs vad ett praktiskt stöd av koordinator kan innebära:

Uppgiften för koordinatorn kan ses som en tillfällig akut hjälp med sikte mot att familjen ska få en situation som är möjlig för föräldern att hantera och där barnet får tillgång till det stöd det behöver. En koordinator kan hjälpa föräldrar att reda ut en ohållbar situation, bygga upp ett nätverk kring barnet, återknyta havererade kontakter etc. I det ryms att ge stöd i att kartlägga och prioritera behov och att initiera samordning mellan de olika aktörer i samhället som ska ge barnet stöd. Grundläggande för arbetet är ett helhetsperspektiv

på familjens situation och att stärka familjens egna resurser. I vissa fall kan det vara helt andra frågor som måste hanteras innan man kan fokusera på behoven kring funktionsnedsättningen, exempelvis ekonomiska problem eller bostadsfrågor. Hjälp kan behövas med att initiera kontakter, ordna rätt underlag till rätt aktör eller i form av praktiskt stöd till föräldrarna vid möten.

Projektet

Genom projektet har åtta deltagande kommuner fått stöd att utveckla, praktiskt tillämpa, systematiskt följa upp och utvärdera funktionen som koordinator under svenska förhållanden. Följande kommuner har varit med i projektet: Karlstad, Gislaved, Vänersborg, Hörby, Trelleborg, Malmö, en stadsdel i Göteborg samt Skarpnäcks stadsdelsförvaltning i Stockholm.

I februari 2019 tackade förvaltningens avdelning för individ och familjestöd ja till att gå med i projektet som enda stadsdel i staden. Den lokala projektorganisationen har utgjorts av en koordinator samt en utsedd projektansvarig.

NKA har erbjudit kommunerna kunskaps- och metodstöd, tillgång till förarbetat material, webbaserade nätverksträffar samt handledning kring systematisk uppföljning och individuell rådgivning.

Projektredovisning

Inom förvaltningen planerades initialt för hur vi skulle nå föräldrar och hur vi skulle göra projektet känt inom avdelningen samt hos andra samverkanspartners. Projektet valde att starta i liten skala för att successivt utökade marknadsföringen till fler samverkanspartner.

Volym

Vid mätning i augusti 2021 har koordinatören totalt gett stöd till 19 föräldrar i 18 familjer. Majoriteten av föräldrarna som haft stöd är kvinnor. Stödet till föräldrarna har gällt 21 barn med funktionsnedsättning. Fem familjer (sex föräldrar) påbörjade koordinatorstöd 2019 men avslutades samma år utan utvärdering av stödet. Sammanställning visar att efterfrågan av koordinatorstöd har kommit från föräldrar, skola och LSS-handläggare.

Utvärdering

En utvärdering har gjorts med 13 föräldrar i samband med projektets avslutning. Den vanligaste funktionsnedsättningen hos barnen till dessa föräldrar är autism eller annan neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, och huvuddelen av barnen är äldre än 7 år. Drygt hälften av barnen är flickor och resterande är pojkar.

Situationen i skolan är svår för många barn, endast en fjärdedel av föräldrarna skattade i början av stödet att barnen trivs i skolan och

får adekvat stöd. Vid utvärdering skattade nästan hälften av föräldrarna att barnen trivs i skolan och får adekvat stöd. Föräldraskattningen av såväl barnens fritid/trivsel med denna som hur situationen i hemmet fungerar visar på en tydlig förbättring efter stöd från koordinator.

Föräldrarna uppgav hög, eller mycket hög, grad av stress och oro kring sitt barns situation innan stödet startades. Vid utvärdering av pågående stöd uppgav alla föräldrar en positiv förändring.

När det gäller föräldrarnas möjlighet att arbeta eller studera uppgav majoriteten av föräldrarna i början av stödet att de var sjukskrivna eller hade gått ner i tid av orsaker som de relaterade till barnets funktionsnedsättning. Vid utvärdering så har en majoritet av föräldrarnas sysselsättningsgrad ökat. Samtliga föräldrar uppgav vid utvärdering att koordinatören har utgått från föräldrarnas behov samt är mycket nöjda med stödet.

Koordinatorns arbetsuppgifter har bestått av direkt arbete med familjen, direkt arbete med samverkanspartners samt en stor del av arbetet ligger i så kallat indirekt arbete som består av många olika delar. Denna del av arbetet har varit nödvändig och viktig och har bland annat bestått av förberedelser inför möten, telefon- och mailkontakter, kartläggning, informationsinhämtning med mera.

Vad ser vi har varit hjälpsamt för föräldrarna?

Koordinatören har kunnat vara en utomstående, fristående part med vilken föräldrar har fått hjälp att se på situationen på nya sätt. Föräldrar får bekräftat att de redan gjort mycket för sina barns bästa, känna sig stärkta i sitt föräldraskap, att det är naturligt att bli trött emellanåt och känna hopp om att det kan bli bättre. Den stödjande delen av koordinatorstödet har visat vara sig mer betydelsefull än vad Socialstyrelsens kunskapsstöd lyfte fram i projektets start. Stödjande förhållningssätt har inneburit att bidra med en helhetssyn i prioritering av frågor och familjens situation och att avlasta i belastande situationer.

Vilken typ av hjälp har föräldrarna efterfrågat?

Föräldrarna har efterfrågat stöd i att prioritera vad som behöver göras gällande barnets olika behov. I skolfrågor efterfrågades stöd i samtal med skola, för att barnen inte trivs, inte är närvarande, inte får det stöd som föräldrarna önskar eller att föräldrarna inte vet vad de kan förvänta sig. Hit hör också frågor om informationsöverföring mellan barn och ungdomspsykiatri (BUP) efter utredning och diagnoser till skola och habilitering samt att initiera samordnad individuell plan (SIP). Information om möjliga insatser från socialtjänsten och socialförsäkringssystemet, lagstiftningen och

vilken sorts avlastning som finns har efterfrågats samt hur man väljer utförare. Frågor om vad orosanmälan innebär och hur man ansöker om stöd har också förekommit. De mest aktuella samverkansparterna för familjerna har varit socialtjänst, skola, BUP, habilitering, hyresvärd, bostadsanpassning och utförare inom LSS.

Fortsättning efter projektavslut

Förvaltningen har planerat för att fortsätta med koordinatorstöd baserat på analys av resultat och efterfrågan under projektet. Koordinatorstödet utgör ett stöd till anhöriga som ligger väl i linje med stadens program för stöd till anhöriga. Att arbete förebyggande och hälsofrämjande med anhöriga kan kopplas till mål 3 *god hälsa och välbefinnande* i *Agenda 2030*. En god hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling.

Den nationella slutrapporten av projektet kommer att slutföras av NKA och Socialstyrelsen under första kvartalet 2022. Preliminära resultat nationellt visar likande resultat som de inom förvaltningen. NKA kommer att fortsätta ge stöd till kommuner som väljer att behålla koordinatorstödet samt till nya kommuner.